

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ПРО ПОРУШЕННЯ ПРАВ НА ОБ'ЄКТИ ПАТЕНТНОГО ПРАВА У ГОСПОДАРЬСЬКОМУ ПРОЦЕСІ

Олена Бахарева,

*науковий співробітник НДІ інтелектуальної власності
НАПрН України*

У статті здійснений огляд законодавства України, що застосовується при призначенні і проведенні судової експертизи об'єктів промислової власності, зокрема, промислових зразків, винаходів та корисних моделей. Під час написання статті були розглянуті та проаналізовані низка нормативно-правових актів, норми яких роз'яснюють процедуру здійснення всіх необхідних дій під час призначення і проведення судової експертизи, починаючи з органів досудового слідства та закінчуючи висновком судового експерта.

Ключові слова: судова експертиза, право інтелектуальної власності, об'єкти патентного права, промисловий зразок, винахід корисна модель

Для початку пропонуємо читачам короткий огляд законодавства України, що регулює питання призначення та проведення судової експертизи таких об'єктів промислової власності, як промисловий зразок, винахід і корисна модель, які охороняються патентом України в господарському процесі. Метою моєї публікації є надання читачам зручного доступу до впорядкованої інформації через стисле викладення нормативно-правових норм, що значно спрощує можливість сприйняття процедури призначення та проведення експертизи.

Отже, законодавство України про судову експертизу складається з Господарського процесуального кодексу України, Закону України «Про судову експертизу», Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень, Науково-мето-

дичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень, інших законодавчих актів, зокрема й міжнародних договорів і угод про взаємну правову допомогу та співпрацю, що регулюють правовідносини у сфері судово-експертної діяльності. Питання практики призначення судової експертизи викладені в Постанові Пленуму Вищого Господарського України «Про деякі питання практики призначення судової експертизи» від 23.03.2012 р. № 4 та Постанові Пленуму Вищого Господарського України «Про деякі питання практики призначення судових експертиз у справах зі спорів, пов'язаних із захистом права інтелектуальної власності» від 23.03.2012 р. № 5.

Під час проведення експертиз (експертних досліджень) з метою виконання

певного експертного завдання експерти застосовують відповідні методи дослідження, методики проведення судових експертиз, а також нормативно-правові акти та нормативні документи (міжнародні, національні й галузеві стандарти, технічні умови, правила, норми, положення, інструкції, рекомендації, переліки, настановчі документи Держспоживстандарту України), а також чинні республіканські стандарти колишньої УРСР і державні класифікатори, галузеві стандарти та технічні умови колишнього СРСР, науково-технічну, довідкову літературу, програмні продукти тощо [1].

Спочатку зупинимось власне на понятті судової експертизи. Отже, судова експертиза — це дослідження експертом на основі спеціальних знань матеріальних об'єктів, явищ і процесів, які містять інформацію про обставини справи, що перебуває у провадженні органів досудового розслідування чи суду.

Закон України «Про судову експертизу» визначає правові, організаційні та фінансові основи судово-експертної діяльності з метою забезпечення правосуддя України незалежною, кваліфікованою та об'єктивною експертизою, орієнтованою на максимальне використання досягнень науки й техніки.

Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень (надалі — Інструкція) визначає види експертиз. Так відповідно до п. 1.2.5 Інструкції одним з основних видів експертизи є експертиза у сфері інтелектуальної власності: літературних і художніх творів; фонограм, відеограм, програм (передач) організації мовлення; **винаходів та корисних моделей; промислових зразків**; сортів рослин і порід тварин; комерційних (фірмових) найменувань, торговельних марок (знаків для товарів та послуг), географічних зазначень; топографій інтегральних мікросхем; комерційної таємниці (ноу-хау) й раціоналіза-

торських пропозицій; економічна у сфері інтелектуальної власності.

Підставою для проведення експертиз відповідно до чинного законодавства, як зазначено в п. 1.8 Інструкції, є процесуальний документ (постанова, ухвала) про призначення експертизи, складений уповноваженою на те особою (органом), у якому обов'язково зазначаються реквізити, перелік питань, поставлених експерту, а також об'єкти, що підлягають дослідженню.

Строк проведення експертизи встановлює керівник експертної установи (або заступник керівника чи керівник структурного підрозділу) залежно від складності дослідження з урахуванням експертного навантаження фахівців. Щодо матеріалів з невеликою кількістю об'єктів і вирішуваних питань та простих за характером досліджень строк проведення експертизи становить 10 календарних днів. Залежно від складності для проведення експертизи може бути встановлений строк понад 90 днів.

Відповідно до пп. 3.1–3.3 Інструкції експертиза проводиться після подання органом (особою), що її призначив(ла) (залучив(ла) експерта), матеріалів, оформлених згідно з вимогами процесуального законодавства та названої Інструкції. У документі про призначення експертизи (залучення експерта) перераховуються всі об'єкти, що передаються на експертне дослідження, із зазначенням точного найменування, кількості, міри ваги, інші відмітні індивідуальні ознаки.

Якщо під час проведення експертизи об'єкт (об'єкти) дослідження може(уть) бути пошкоджений(і) або знищений(і), в документі про призначення експертизи (залучення експерта) має міститися дозвіл на пошкодження чи знищення таких об'єктів.

Висновок експерта відповідно до п. 4.14 Інструкції складається з обов'язковим зазначенням реквізитів (найменування документа, дати та номера складання висновку, категорії експертизи (додаткова, повторна, комісійна,

комплексна), виду експертизи (за галуззю знань) та містити три частини: вступну (вступ), дослідницьку (Ддслідження) та заключну (висновки).

Відповідно до п. 4.17 Інструкції висновки експерта (експертів) оформлюється на бланку експертної установи і підписується експертом (експертами), що проводив(ли) дослідження. Підписи в заключній частині засвідчуються відбитком печатки експертної установи на кожній сторінці тексту заключних висновків. Якщо до висновку експерта додаються фототаблиці, креслення, схеми, діаграми тощо, вони також підписуються експертом (експертами); підписи засвідчуються відбитком печатки експертної установи.

Якщо експерт не є працівником державної спеціалізованої установи та працює на професійній основі самостійно, він засвідчує наданий ним висновок своїм підписом і печаткою із зазначенням реєстраційного номера облікової картки платника податків (ідентифікаційного номера) чи серії та номера паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання в установленому порядку відмовилися від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків).

Коротко розглянувши приписи Інструкції, варто більш детально зупинитися на нормах Господарського процесуального кодексу України.

Господарський процесуальний кодекс України визначає склад учасників судового процесу, процедуру призначення та проведення експертизи судом, і вимоги до висновку експерта.

Відповідно до ч. 1 ст. 62 ГПК України експерт є учасником судового процесу. Згідно зі ст. 69 ГПК України експертом може бути особа, що володіє спеціальними знаннями, необхідними для з'ясування відповідних обставин справи та може призначатися судом або залучатися учасником справи. Експерт зобов'язаний надати обґрунтований і об'єктивний письмовий висновок на поставлені йому питання.

Експерт має право ознайомлюватися з матеріалами справи; заявляти клопотання про надання йому додаткових матеріалів і зразків, якщо експертиза призначена судом; викладати у висновку експертизи виявлені під час її проведення факти, що мають значення для справи та з приводу яких йому не були поставлені питання; бути присутнім під час вчинення процесуальних дій, що стосуються предмета й об'єктів дослідження; для цілей проведення експертизи заявляти клопотання про опитування учасників справи та свідків; користуватися іншими правами, що надані Законом України «Про судову експертизу». Експерт має право на оплату виконаної роботи та на компенсацію витрат, пов'язаних з проведенням експертизи та викликом до суду. Призначений судом експерт може відмовитися від надання висновку, якщо надані на його запит матеріали недостатні для виконання покладених на нього обов'язків. Заява про відмову повинна бути вмотивованою. Висновок експерта встановлює наявність або відсутність обставин (фактів) і є доказом у справі [2].

Відповідно до ст. 98 ГПК України, висновок експерта — це докладний опис проведених експертом досліджень, зроблені в результаті них висновки й обґрунтовані відповіді на питання, поставлені експертові, складений у порядку, визначеному законодавством. Предметом висновку експерта може бути дослідження обставин, які входять до предмета доказування та встановлення яких потребує наявних у експерта спеціальних знань. Предметом висновку експерта не можуть бути питання права. Висновок експерта може бути наданий на замовлення учасника справи чи на підставі ухвали суду про призначення експертизи. Висновок експерта викладається в письмовій формі та приєднується до справи. Суд має право за заявою учасників справи або з власної ініціативи викликати експерта для надання усних пояснень щодо його висновку.

У висновку експерта має бути зазначено: коли, де, ким (прізвище, ім'я, по батькові, освіта, спеціальність, а також, за наявності, свідоцтво про присвоєння кваліфікації судового експерта, стаж експертної роботи, науковий ступінь, вчене звання, посада експерта), на якій підставі була проведена експертиза, хто був присутній при проведенні експертизи, питання, що були поставлені експертіві, які матеріали експерт використав. Інші вимоги до висновку експерта можуть бути встановлені законодавством. У висновку експерта має бути зазначено, що він попереджений (обізнаний) про відповідальність за завідомо неправдивий висновок, а у випадку призначення експертизи судом — також про відповідальність за відмову без поважних причин від виконання покладених на нього обов'язків. Якщо експерт під час підготовки висновку встановить обставини, що мають значення для справи, з приводу яких йому не були поставлені питання, він має право включити до висновку свої міркування про ці обставини [2].

Експертиза призначається судом за клопотанням учасника справи або з власної ініціативи. Експертиза призначається за сукупності таких умов: для з'ясування обставин, що мають значення для справи, необхідні спеціальні знання у сфері іншій, ніж право, без яких встановити відповідні обставини неможливо; жодною стороною не наданий висновок експерта з цих питань або висновки експертів, надані сторонами, викликають обґрунтовані сумніви щодо їх правильності, або за клопотанням учасника справи, мотивованим неможливістю надати експертний висновок у строки, встановлені для подання доказів, з причин, визнаних судом поважними, зокрема через неможливість отримання необхідних для проведення експертизи матеріалів. У разі необхідності суд може призначити декілька експертиз, додаткову чи повторну експертизу. При призначенні експертизи судом експерта чи експертну установу сторони обирають за взаєм-

ною згодою, а якщо такої згоди не досягнуто у встановлений судом строк, експерта чи експертну установу визначає суд. З огляду на обставини справи, суд має право визначити експерта чи експертну установу самостійно. У разі необхідності може бути призначено декілька експертів для підготовки одного висновку (комісійна чи комплексна експертиза). Питання, з яких має бути проведена експертиза, що призначається судом, визначаються судом. Учасники справи мають право запропонувати суду питання, роз'яснення яких, на їхню думку, потребує висновку експерта. У разі відхилення чи зміни питань, запропонованих учасниками справи, суд зобов'язаний мотивувати таке відхилення або зміну. Питання, що ставляться експертіві та його висновок з них не можуть виходити за межі спеціальних знань експерта. Призначений судом експерт невідкладно повинен повідомити суд про неможливість проведення експертизи через відсутність у нього необхідних знань або без залучення інших експертів [2].

Відповідно до ст. 100 ГПК України про призначення експертизи суд постановляє ухвалу, в якій зазначає підстави проведення експертизи, питання, з яких експерт має надати суду висновок, особу (осіб), якій доручено проведення експертизи, перелік матеріалів, що надаються для дослідження, та інші дані, які мають значення для проведення експертизи. Якщо суд доручає проведення експертизи кільком експертам або експертним установам, суд в ухвалі призначає провідного експерта чи експертну установу. Ухвала про призначення експертизи направляється особам, яким доручено проведення експертизи, та учасникам справи. Об'єкти й матеріали, що підлягають дослідженню, направляються особі, якій доручено проведення експертизи (провідному експерту чи експертній установі). У разі необхідності суд може заслухати експерта щодо формулювання питання, яке потребує з'ясування, та за

його клопотанням дати відповідні роз'яснення щодо поставлених питань. Суд повідомляє учасників справи про вчинення зазначених дій, проте їх неявка не перешкоджає вчиненню цих дій. В ухвалі про призначення експертизи суд попереджає експерта про кримінальну відповідальність за завідомо неправдивий висновок і за відмову без поважних причин від виконання покладених на нього обов'язків. У разі виникнення сумніву щодо змісту й обсягу доручення призначений судом експерт невідкладно подає суду клопотання щодо його уточнення чи повідомляє суд про неможливість проведення ним експертизи за поставленими питаннями [2].

Учасник справи має право подати до суду висновок експерта, складений на його замовлення. Порядок проведення експертизи та складення висновків експерта за результатами проведеної експертизи визначається відповідно до чинного законодавства України про проведення судових експертиз. Висновок експерта, складений за результатами експертизи, під час якої був повністю або частково знищений об'єкт експертизи або змінено його властивості, до розгляду судом не приймається, крім випадків, коли особа, що його подає, доведе можливість проведення додаткової та повторної експертизи з питань, досліджених у висновку експерта. У висновку експерта зазначається, що висновок підготовлено для подання до суду та що експерт обізнаний про кримінальну відповідальність за завідомо неправдивий висновок. Експерт, який склав висновок за зверненням учасника справи, має ті самі права та обов'язки, що й експерт, який здійснює експертизу на підставі ухвали суду. За заявою учасника справи про наявність підстав для відводу експерта, який підготував висновок на замовлення іншої особи, такий висновок судом до розгляду не приймається, якщо суд визнає наявність таких підстав [2].

Відповідно до ст. 102 ГПК України матеріали, необхідні для проведення експертизи, експертові надає суд, якщо експертиза призначена судом, або учасник справи, якщо експертиза проводиться за його замовленням. При призначенні експертизи суд, зважаючи на думку учасників справи, визначає, які саме матеріали необхідні для проведення експертизи. Суд може також заслухати призначених судом експертів з цього питання. Копії матеріалів, надаваних експерту, можуть залишатись у матеріалах справи. Експерт не має права з власної ініціативи збирати матеріали для проведення експертизи, розголошувати відомості, що стали йому відомі у зв'язку з проведенням експертизи, чи повідомляти будь-кому, крім суду й учасника справи, на замовлення якого проводилася експертиза, про її результати. Призначений судом експерт не має права спілкуватися з учасниками судового процесу поза межами судового засідання. При визначенні матеріалів, які надаються експерту чи експертній установі, суд у необхідних випадках вирішує питання про витребування відповідних матеріалів за правилами, передбаченими Господарським процесуальним кодексом України для витребування доказів. У разі ухилення учасника справи від подання суду на його вимогу необхідних для проведення експертизи матеріалів, документів або від іншої часті в експертизі, що перешкоджає її проведенню, суд залежно від того, яка особа ухиляється, а також яке ця експертиза має значення, може визнати встановленою обставину, для з'ясування котрої експертиза була призначена, або відмовити в її визнанні. У разі скасування судом ухвали про призначення експертизи призначений судом експерт зобов'язаний негайно повернути суду матеріали й інші документи, що використовувалися для проведення експертизи [2].

Відповідно до ст. 103 ГПК України експертиза проводиться в судовому

засіданні чи поза межами суду, якщо це потрібно у зв'язку з характером досліджень або якщо об'єкт досліджень неможливо доставити до суду, або якщо експертиза проводиться на замовлення учасника справи. У разі якщо суд призначив проведення експертизи експертній установі, керівник такої установи доручає проведення експертизи одному чи декільком експертам. Ці експерти надають висновки від свого імені та несуть за нього особисту відповідальність. Експерт повинен забезпечити збереження об'єкта експертизи [2].

Відповідно до ч. 1 ст. 104 ГПК України висновок експерта для суду не має заздальгідь встановленої сили й оцінюється судом разом з іншими доказами за правилами, встановленими ст. 86 ГПК України. Відхилення судом висновку експерта має бути мотивоване в судовому рішенні.

У випадках призначення експертизи суд може за заявою учасника справи, а також з власної ініціативи зупинити провадження у справі на час проведення експертизи. Ухвала суду першої інстанції про призначення експертизи може бути оскаржена в апеляційному порядку окремо від рішення суду. Суд апеляційної інстанції при підготовці розгляду справи до апеляційного розгляду за клопотанням сторін та інших учасників справи вирішує питання про призначення експертизи [2].

Розглянувши низку статей Господарського процесуального кодексу України, можна зазначити таке. Кодекс визначає склад учасників судового процесу, процедуру призначення та проведення експертизи судом, вимоги до висновку експерта. Встановлює права й обов'язки експерта. Зазначає підстави проведення експертизи та перелік питань, що ставляться на розгляд експерту. Передбачає можливість оскарження ухвали про призначення експертизи.

Тепер варто коротко зупинитися на Науково-методичних рекомендаціях з

питань підготовки та призначення судових експертиз і експертних досліджень (надалі — Рекомендації). Частина 5 Рекомендацій присвячена **експертизі об'єктів інтелектуальної власності**. Цей документ вже наближає нас до питань призначення та проведення експертизи саме об'єктів інтелектуальної власності.

Відповідно до п. 5.1 Рекомендацій основним завданням експертизи об'єктів інтелектуальної власності є визначення властивостей цих об'єктів, до яких належать об'єкти промислової власності, об'єкти авторського права та суміжних прав.

При дослідженні об'єктів промислової власності вирішуються питання щодо властивостей цих об'єктів: знаків для товарів і послуг (торговельних марок); комерційних найменувань; географічних зазначень походження товару; **промислових зразків; винаходів і корисних моделей**; комерційної таємниці та ноу-хау; раціоналізаторських пропозицій; топографії інтегральних мікросхем; сортів рослин; порід тварин тощо [3].

У Рекомендаціях наведено орієнтовний перелік вирішуваних питань. Перед експертом під час складання висновку можуть бути поставлені, наприклад, такі питання:

- Які ознаки **промислового зразка** є суттєвими?
- Чи відповідає промисловий зразок за патентом України (номер) умові патентоздатності «новизна» відповідно до матеріалів справи?
- Чи використано у виробі (назва) всю сукупність суттєвих ознак промислового зразка за патентом України (номер)?
- Чи відповідає **винахід** за патентом (номер) умові патентоздатності «винахідницький рівень» відповідно до матеріалів справи?
- Чи відповідає винахід (корисна модель) за патентом (номер) умові патентоздатності «новизна» відповідно до матеріалів справи?

• Чи відповідає винахід (корисна модель) за патентом (номер) умові патентоздатності «промислова придатність» відповідно до матеріалів заявки?

• Чи використовується у продукті (назва) кожна ознака винаходу (корисної моделі), що включена до незалежного пункту формули за патентом (номер), або ознака, еквівалентна їй?

• Чи використовується у процесі (назва процесу) кожна ознака винаходу (корисної моделі), що включена до незалежного пункту формули за патентом (номер), або ознака, еквівалентна їй? [3].

Як бачимо, Рекомендації містять перелік питань, які можуть бути поставлені перед експертом під час проведення експертизи об'єктів промислової власності.

Ще один документ, якому потрібно приділити увагу — це постанова Пленуму Вищого Господарського України «Про деякі питання практики призначення судових експертиз у справах зі спорів, пов'язаних із захистом права інтелектуальної власності» від 23.03.2012 № 5 (надалі — Постанова № 5). Отже, у Постанові № 5 зазначається, що судова експертиза має призначатися тільки для встановлення фактичних даних, належних до предмета доказування у справі, та не може стосуватися тлумачення й застосування правових норм. Господарські суди не повинні порушувати перед судовим експертом питання суто правового характеру, які має вирішувати суд. Важливим є дотримання господарськими судами норм чинного законодавства щодо порядку призначення та проведення судових експертиз. З метою правильного й однакового застосування господарськими судами норм чинного законодавства у вирішенні питань призначення судових експертиз у справах зі спорів, пов'язаних із захистом права інтелектуальної власності Пленум Вищого господарського суду України надав свої роз'яснення.

По-перше, суд означив загальні питання призначення судової експертизи у справах зі спорів, пов'язаних із захистом права інтелектуальної власності, роз'яснивши, якими нормативно-правовими документами потрібно керуватися господарським судам у вирішенні питань призначення судової експертизи.

По-друге, надав перелік питань, які мають бути поставлені перед судовим експертом під час проведення судової експертизи, окремо:

- у справах зі спорів, пов'язаних із захистом авторського права та суміжних прав;
- у справах зі спорів, пов'язаних із захистом права інтелектуальної власності на торговельні марки;
- у справах зі спорів, пов'язаних із захистом права інтелектуальної власності на комерційне найменування;
- у справах зі спорів, пов'язаних із захистом права інтелектуальної власності на промисловий зразок;
- у справах зі спорів, пов'язаних із захистом права інтелектуальної власності на винахід або корисну модель [4].

Зупинимось на питаннях експертизи у справах зі спорів, пов'язаних із захистом права інтелектуальної власності на промисловий зразок, винахід або корисну модель.

При вирішенні спорів про охорону права інтелектуальної власності на промисловий зразок господарським судам необхідно брати до уваги таке. Згідно з ч. 6 ст. 5 Закону України «Про охорону прав на промисловий зразок» обсяг правової охорони, що надається промислового зразку, визначається сукупністю суттєвих ознак такого зразку, представлених на зображенні (зображеннях) виробу, внесеному до Державного реєстру патентів України на промислові зразки (надалі — Реєстр) і засвідчується патентом з наведеного в ньому копією внесеного до Реєстру зображення виробу; тлумачення ознак промислового зразка повинно здійснюватися в межах

його опису. Згаданий опис промислового зразка є документом, який складається заявником та не публікується. Правилами розгляду заявки на промисловий зразок не передбачено при проведенні експертизи заявки обов'язкового приведення переліку суттєвих ознак, зазначених заявником у такому описі, у відповідність із зображенням виробу, що міститься в матеріалах заявки. Отже, лише опис промислового зразка не може вважатися джерелом визначення суттєвих ознак такого зразка й обсягу правової охорони промислового зразка, на який видано патент. Отже, на час подання позову, пов'язаного із захистом права власності на промисловий зразок, не існує правовстановлювального документа, що містив би в словесній формі перелік суттєвих ознак промислового зразка, на який видано патент. І вирішення питань, пов'язаних з визначенням сукупності суттєвих ознак промислового зразка, представлених на зображенні виробу, внесеному до Реєстру, потребує спеціальних знань, а отже, призначення судової експертизи [4].

Крім того, перед судовим експертом можуть бути поставлені питання, зокрема, про: наявність новизни промислового зразка на дату подання заявки на видачу патенту або, якщо заявлено пріоритет, на дату пріоритету (у порівнянні із протиставленим промисловим зразком); виготовлення конкретного виробу з використанням усіх суттєвих ознак промислового зразка; наявність у складі зображення виробу, внесеного до Реєстру, інших охоронюваних об'єктів права інтелектуальної власності (торговельних марок, комерційних найменувань, географічних зазначень походження товарів, творів образотворчого мистецтва тощо) [4].

У вирішенні спорів про захист права інтелектуальної власності на винахід або корисну модель господарським судом залежно від обставин справи та суті спору лише за допомогою експертного дослідження можуть бути встановлені фактичні дані про: наявність но-

визни винаходу чи корисної моделі на дату подання заявки на видачу патенту або, якщо заявлено пріоритет, на дату пріоритету (в порівнянні з протиставленим винаходом (корисною моделлю) або відомим технічним рішенням); наявність у винаходу винахідницького рівня, тобто чи не впливає він явно з рівня техніки (не є очевидним для фахівця); відповідність корисної моделі критерію патентоздатності «промислова придатність»; наявність у формулі запатентованого винаходу (корисної моделі) всіх ознак, які були у поданій заявці. Якщо в процесі вирішення спору між сторонами виникнуть розбіжності стосовно можливого виготовлення продукту із застосуванням запатентованого винаходу (корисної моделі), господарський суд залежно від обставин справи має запропонувати судовому експерту роз'яснити питання, чи використано при виготовленні цього продукту кожну ознаку, включену до незалежного пункту формули винаходу (корисної моделі), або ознаку, еквівалентну їй. Якщо в процесі вирішення спору між сторонами виникнуть розбіжності щодо процесу (способу) виготовлення продукту, господарський суд залежно від обставин справи може запропонувати судовому експерту роз'яснити питання про таке: чи використано у процесі виготовлення продукту кожну ознаку, включену до незалежного пункту формули винаходу, або ознаку, еквівалентну їй; чи є новим продукт, виготовлений із застосуванням запатентованого процесу (способу).

Висновки. Тож здійснивши короткий огляд законодавства України, що регулює питання призначення та проведення судової експертизи можемо дійти таких висновків.

Закон України «Про судову експертизу» визначає правові, організаційні та фінансові основи судово-експертної діяльності з метою забезпечення правосуддя України незалежною, кваліфікованою та об'єктивною експертизою, орієнтованою на максимальне

ЗАХИСТ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

використання досягнень науки й техніки.

Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень визначає види експертиз, встановлює підстави і строки проведення експертизи, визначає вимоги до висновку експерта.

Господарський процесуальний кодекс України визначає склад учасників судового процесу, процедуру призначення та проведення експертизи судом. Встановлює права та обов'язки експерта, а також вимоги до висновку експерта. Визначає підстави проведення експертизи та перелік питань, які ставляться на розгляд експерту. Передбачає можливість оскарження ухвали про призначення експертизи.

Науково-методичні рекомендації з питань підготовки та призначення судових експертиз і експертних досліджень містять ч. 5, яка присвячена ек-

спертизі об'єктів інтелектуальної власності та встановлює перелік питань, що можуть бути поставлені перед експертом під час проведення експертизи об'єктів промислової власності.

У постанові Пленуму Вищого Господарського України «Про деякі питання практики призначення судових експертиз у справах зі спорів, пов'язаних із захистом права інтелектуальної власності» від 23.03.2012 № 5 означені загальні питання призначення судової експертизи у справах зі спорів, пов'язаних із захистом права інтелектуальної власності, роз'яснено, якими нормативно-правовими документами потребує керуватися господарським судам у вирішенні питань призначення судової експертизи, а також наданий перелік питань, що мають бути поставлені перед судовим експертом під час проведення судової експертизи. ♦

Список використаних джерел / List of references

1. Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень, затв. наказом Міністерства юстиції України від 08.10.1998 р. № 53/5. (у редакції наказу Міністерства юстиції України від 26.12.2012 р. № 1950/5).
2. Господарський процесуальний кодекс України // від 06.11.1991 р. ВВР, 1992, № 6, Ст. 56.
3. Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень: постанова Пленуму Вищого Господарського України «Про деякі питання практики призначення судових експертиз у справах зі спорів, пов'язаних із захистом права інтелектуальної власності» від 23.03.2012 № 5. URL: <http://www.arbitr.gov.ua/pages/109>.

1. Instruktiiia pro pryznachennia ta provedennia sudovykh ekspertyz ta ekspertnykh doslidzhen, zatv. nakazom Ministerstva yustytysii Ukrainyvid 08.10.1998 r. № 53/5. (u redaktsii nakazu Ministerstva yustytysii Ukrainy vid 26.12.2012 r. № 1950/5).
2. Hospodarskyi protsesualnyi kodeks Ukrainy // VVR, 1992, № 6, St. 56 vid 06/11/1991 r.
3. Naukovo-metodychnykh rekomendatsii z pytan pidhotovky ta pryznachennia sudovykh ekspertyz ta ekspertnykh doslidzhe: postanova Plenumu Vyshchoho Hospodarskoho Ukrainy «Pro deiaki pytannia praktyky pryznachennia sudovykh ekspertyz u spravakh zi sporiv, poviazanykh iz zakhystom prava intelektualnoi vlasnosti» vid 23.03.2012 r. № 5. URL: <http://www.arbitr.gov.ua/pages/109>.

Надійшла до редакції 16.05.2018 р.

Бахарева Е. Правовое регулирование назначения и проведения судебной экспертизы о нарушении прав на объекты патентного права в хозяйственном процессе. В статье осуществлен обзор законодательства Украины, применяемого при назначении и проведении судебной экспертизы объектов промышленной собственности, в частности промышленных образцов, изобретений и полезных моделей. При написании статьи были рассмотрены и проанализированы ряд нормативно-правовых актов, нормы которых разъясняют процедуру осуществления всех необходимых действий при назначении и проведении судебной экспертизы, начиная с органов досудебного следствия и заканчивая выводом судебного эксперта.

Ключевые слова: судебная экспертиза, право интеллектуальной собственности, объекты патентного права, промышленный образец, изобретение, полезная модель

Bahareva O. Legal regulation of appointment and conduct of judicial expertise on violation of rights to objects of patent law in the economic process. The article reviews the legislation of Ukraine used in the appointment and conduct of forensic examination of industrial property objects, in particular industrial designs, inventions and utility models. While writing the article, a number of normative legal acts were reviewed and analyzed, the norms of which clarify the procedure for carrying out all necessary actions in the appointment and conduct of forensic examination, beginning with the pre-trial investigation bodies and ending with the conclusion of the forensic expert.

Keywords: forensic examination, intellectual property law, objects of patent law, industrial model, invention, utility model